

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

1/2 de Duminecă pe an

— 4 coroane. —

Pentru România și

străinătate pe an:

40 franci.

Manuscrisurile nu se napostă

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șlr garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicăție.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

„Propaganda fide“.

(R) In „Propaganda fide“ cresc fanaticii cari se duc să propage catolicismul între selbaticii din lumea întreagă. Priviți ca devotament religiei căreia au jurat, fanaticii aceștia sunt sublimi. Pleacă adesea veseli spre scopuri, pe cari știu că este egal cu moartea până să le apropie cel puțin: îi omoară dacă nu selbaticii, apoi clima rea și multele vicitudini! Și totuși, unii nu dă îndărăt, creșcuți fiind într-o disciplină pe care anevoie o mai poți osebi de fanatism.

Resultatul luptei lor l'am văzut în China: au pătruns, ce e drept, până în cele mai îndepărtate colțuri ale marelui imperiu, dar cei cari au căsūt întâia oară jertfă boxerilor, au fost misionarii. Episcopi și simpli călugări au fost măcelăriți în chipul cel mai crud. Pentru-că azi nici selbaticii — cum i-au socotit misionarii pe Chinezii — nu vor să-și părăsească lega și mai ales nu se lasă forțați de misionari.

Insuși creștinismul s'a lătit de altfel nu prin puterea propagandei, ci prin tăria credinței și mărțea pildelelor date.

Ce fel de măreție poate să fie însă într-o propagandă ce la noi se face în detrimentul unei biserice surori?

Mulți frați greco-catolici, cari au studiat la Roma, în institutul „Propaganda fide“, nu vor să înțeleagă această și merg cu fanatismul lor până acolo, că aproape să aplice „schismaticilor“ români, cum numesc pe greco-orientali, același tratament ca misionarii popoarelor selbatice. În arhivul metropolitan din Sibiu se poate citi cazul „propagandei“ dela Ohabalu de pildă, unde un preot gr. catolic, improvisat la Blaj preot — din păzitor de pădure (șumar) ce a fost — anume cu misiunea să-i facă unii pe consătenii săi, — a intrat cu forța în biserică, a rupt hainele de pe preotul gr. oriental care servea și a luat astfel în posesiune biserică și școală... Ear episcopul Mihályi, a dus luptă patru ani de zile în favorul acestui preot.

Am dovedit de altfel în numărul precedent, că spiritul propagandei fide se menține între dignitarii bisericei gr. catolice, excepționând Blajul, unde spiritul sântos național a reușit să sevrască vicleștii de propagandă. La Oradia un consistor întreg trimite adresă saturată de intoleranță religioasă ce și în evul mediu ar fi stârnit revoltă între frați. Luran, doctor în știința teologiei catolice, nu știe românește să lege două frase cum se vede, și scrie într-o limbă pocită, că *„fie rușine, are însă îndrăzneala să însulte un consistor frate, și să formuleze axioma iesuită că susținând o școală acatolică, deși această școală este românească, s'ar comite o apăsăție față de sfânta Catedră și Pontificalele dela Roma.“*

Doctori dela Roma: Vasile Lucașu, tu care pentru neamul tău ro-

mănesc ai stat ani de zile în temniță; D. Radu, care tiner ai ajuns încă Episcop; Augustin Bunea, Vasile Hossu și alții, pe cari ne place să vă socotim podoabe ale neamului nostru românesc, să nu aveți voi un singur cuvânt de dojană pentru canonicul Luran?!... Așa să fi învățat voi la Roma: *mai bine să nu fie școală românească, dacă aceasta nu este catolică?*

Și confrății dela „Tribuna“ și „Gazeta Transilvaniei“ vor ave ei un cuvânt de reprobare la adresa Românilor sus puși — cum e și Luran — care în chipul arătat înțeleg a-și servi neamul? Ori d-nii Dr. Rațiu și Dr. Murășanu fiind-că sunt greco-catolici, de dragul solidarității vor păstra tăcere și asupra acestui fapt și vor continua să umplă coloanele ziarelor lor cu injurii la adresa consistorului gr. oriental din Arad, care guvernează altfel de cum ar vrea domnia lor?!...

Constatăm de altfel, că orgiile pro-selitiste se sporesc mai ales dela crasă încoace. E lucru vechiu — și ce nu știu iesuiții — că în turbure se poate pescui! Până-ce a existat comitet și conferență națională, și greco-orientalul Brote sta între greco-catolicii Rațiu și Pop de Basesei de pildă, ear canonicii Bunea și Hossu erau între rindurile luptătorilor de frunte, unde ar fi îndrăsnit să-și ridice capul un Luran? Unde se mai auzea de un Boroș? I-a fost însă dat doctorului Rațiu gloria să se înconjoare, după crasă, cu fanaticii ca Daianu, despre care Scurtu scrisese în „Telegraful“ că este un Herostrate al cauzei române (și desigur Scurtu îl cunoștea bine, căci lucraseră împreună ani de zile!), ear comitetul (?) să și-l întregască numai cu frați greco-catolici, așa încât în afară pretutindeni se producea impresia, că este vorba de o concentrare greco-catolică, împotriva acatolicilor cum ar zice canonicul Luran. Mai ales că cei luați în „Tribuna“ la țintă erau toți acatolici, dar Români nu mai puțin distinși ca un Sturdza, Brote, Mangra etc., ear Daianu pe unde umbla, (făcuse o raită prin Bihor, prin Munți și alte părți) așa și esplica situația (avem dovezi!): uniții concentrați împotriva schismaticilor ortodocși, cari se întăresc la Arad.

Apucătura de a susține cu atâta înverșunare candidatura arhimandritului Hamsea la episcopat, făcea și ea parte din tactica adoptată întru slăbirea ortodocșilor: știau ei ce ar fi însemnat autonomia bisericei române naționale cu Mețianu metropolitan la Sibiu și cu un Hamsea episcop la Arad, ear la Oradia cine știe ce neputincios ar fi ajuns! Altfel cum era să se amestice în luptă, alături de „Tribuna“ și „Gazeta“, până și „Unirea“, foale care prin calitatea sa de organ oficios al mitropoliei dela Blaj era ținută să păstreze o rezervă oare-care!

Cât despre atacurile ce și dela alagerea de episcop la Arad susamintitele organe îndreptează împotriva capului diecesei Aradului și a președintelui consistorului gr. or. din Oradia-mare, earăști sunt o urmare a spiritului general ce, din nefericire, s'a în-

stăpănit în cercuri căzute sub influența celor mai fără sfială propagandiști.

P. S. Sa Episcopul Radu dela Lugoș să-și aducă însă aminte și să spună și colegilor și colaboratorilor săi pățania dela București, când, cerând ieșit din „Propaganda fide“, ținuse la Ateneu conferență de caracter papistășesc.

Acel spirit neș românesc, care nu vrea să diferențeze pe Români după confesie, ci-i consideră după cum au inimă bună românească, și care manifestându-se atunci în București, făcuse pe tinerul Dr. Radu să iasă pe ușa din dos a Ateneului, fără a-și termina conferența, să o creadă toți propagandiștii, există și la noi, ear nu numai pe malurile Dâmboviței. El s'a manifestat, în chip domol, în adresa ce părintele vicar Vasile Mangra a trimis Prea Sfințitului Episcop Pavel. Așa, că dacă s'ar stărui pe drumul propagandei ce învrăbește pe frați, ori cât prin nefericita crasă luptătorii s'au desconcentrat, repede are să se grupeze la un loc toți Români buni și facă să aprindă, ca lilieci și bufnițele să peară, cum pierie întunerecul când se arată mândrul soare.

Concesii Ochilor. Ziarele ochilor aduc șiirea că șefilor partidelor lor li-s'au făcut din partea guvernului promisiuni de însemnate concesii, nu numai în privința economică ci și în chestii culturale, — cari se vor realiza până la toamnă. Promisiunile se țin de altfel în secret, „ca să nu supere pe germani“. E posibil însă ca „promisiunile“ să fie un fel de manevră, pentru a se asigura guvernul de obstrucția Ochilor.

Șeful fără partid. Legea arangeamentului fuman, care a mulțumit, cum se știe, pe orașul Fiume, a găsit în orașul port și un vrăjmaș, un nemulțumit. După ce autonomiștii, cari au desfășurat atâta energie în rezistența lor față cu tentativa de opresiune maghiară au putut fi satisfăcuți de actualul prim-ministru, vine acum șeful „liberalilor“ fumani, fost amic al banfysmului, Walbuschnig și cere, printr-o adresă către Széll și prin manifeste împărțite între popor a se restitui în Fiume starea de lucruri dintre anii 1872—1897.

Pacatul e aci mai ales că „șeful“ izolat a ajuns singur a fi cu opinie separată, față cu reprezentanța fumană.

CONDUCĂTORII.

Nu odată am am avut ocasiunea de a infiera purtarea unora din conducătorii nemijlociți ai poporului nostru, cu deosebire cu ocasiunea alegerilor, fie ele de interes local administrativ, dar mai ales când e vorba de alegeri dietale.

Cu ocasiunea recentei alegeri suplimentare dela Iosășel, ui s'au prezentat din nou triste simptome de demoralizare politică, prin faptul nu numai că unii Români au luat parte la alegere ci mai mult, unii preoți și învățători nu s'au sfiit de a-și im-

plânta pe pâlărie pene roșii de câte un cot și de a corteși pentru un candidat guvernamental.

Ori cât însă lipsa de conștiința datoriei bănuie în multe părți și răpește mult din forțele neamului nostru, un important rol îi este rezervat curentului de regenerare, și un redutabil vrăjmaș vede șovinismul față cu „protegiuții“ săi, în noi.

Ziarele maghiare locale, cu ocașiunea alegerii dela Iosășel — după cum o spune unul din foștii candidați, dl G. Sombati, în întimpinarea sa ce s'a publicat în numărul de eri al ziarului nostru — pentru a ajuta pe candidatul dl Tagányi (care a și fost ales) a recurs la tertipul de a-l prezenta pe dl Sombati drept candidat „naționalist“.

Apucătura aceea, se zice în întimpinare, din partea foilor maghiare, că eu aș fi naționalist, a avut un rezultat minunat.

„Tribuna Poporului“ a scris staturiu în contra mea și a inferecat conducătorii poporului; ear contrarii mei și-au câștigat pentru alegeri un batalion de soldați și gendarmi, cu cari să poată intimida partida mea. Pe lângă aceea notarii, scriitorii, primarii comunali, toți au fost mobilizați; ear trupa agenților și la locul alegerii umblau cu bani și bături în mod nerușinat.

Pe lângă toate acestea însă eu reușeam dacă poporul avea conducători.

Ceea-ce însemnează, că îndată-ce apare o umbră de „naționalism“, umbra lui Banco, șovinistiile reclamă forța armată, pentru garantarea... libertății alegerilor.

Obiceiurile electorale încetățenite în țara noastră se mențin deci, sub regimul „legii, dreptului și dreptății“.

Pe când facem această constatare, sau mai bine zis pe când constatăm persistența acestei stări de lucruri, ni se spune, că cu toate presiunile, un candidat care ar fi avut pe partea sa pe conducătorii poporului, reușia.

Această recunoaștere, această constatare a importanței rolului conducătorilor poporului român, în popor, trebuie să fie un moment de încurajare pentru noi; trebuie însă să fie totodată un îndemn la solidaritate, la concentrarea forțelor, la revenirea „oilor rătăcite“ la staul, căci numai așa vom putea ajunge ca într'un moment dat să hotărîm soarta unei situații, să ne validăm, în apărarea și pentru cucerirea drepturilor poporului nostru.

Dela consistor.

— Ședința plenară de Joui. —

Au fost trei chestiuni, asupra căror s'a discutat mai cu interes. Întăiu chestia relevantă de protosincelul I. Pap, dacă vicarul dela Oradia, în absența Episcopului, este de drept president el ședințelor consistorului? Au luat mulți parte la discuție și după ce s'a accentuat indeosebi faptul, că părintele Mangra este ales, pe viață, asesor în senatul bisericesc al consistorului din Arad, îndoiială nu mai rămăsese în conștiința nimănui. Și dacă ar fi rămas însă — cel mult în price-

perea d-lor Hamsea și Pap — li-a deschis minime discursul ținut de P. S. Sa Episcopul Goidiș, care mai presus de toate a lămurit și motivat chestia din punct de vedere canonic; a arătat dreptul nealterabil episcopesc de a-și numi cine să-și țină locul, succedându-i dl Mangra a fost ales și vicar episcopesc care nu numai president al consistoriului din Arad.

A doua chestie a fost chestia grevei. Dl P. Rotariu — care are un deosebit talent de a se face de ris, bătându-se în cap cu logica cea mai elementară — începuse să insinueze, așa mai indirect, consistorul și pe episcop. A fost însă pus la locul său așa fel, că în armă a retractat ce a zis și n'a avut de cât să mărturisească și el, că corect s'a purces în toate, ear după aceea nici n'a mai așteptat sfârșitul ședinței, ci, cât e de voluminos de când a ajuns director de bancă, s'a evaporat! Consistorul plenar unanim a aprobat toate măsurile luate și a dat mandat senatului școlar, să caute cu cea mai mare severitate a se stărpi originea răului. Dl B. Unguriani a rugat înosebi pe P. S. Sa Episcopul, ca în afaceri de așa natură gravă, cum a fost și greva, dar' mai ales în fața instigărilor, episcopul să mai lase din bunătate și să procedeze cu ultima rigoare, căci interesul suprem cere, să nu se permită în sinul vieții noastre școlare și bisericești acte de anarhie. Au vorbit de altfel mai mulți la acest obiect, după ce se ascultase raportul referentului și al comisariatului, precum și vorbirea P. S. Sale Episcopului. Numai bietul arhimandrit Hamsea, directorul cu pricina, n'a deschis gura, ci sta ca un osândit.

A treia chestie ce s'a discutat a fost proiectul de regulament pentru afacerile interne ale consistoriului, proiect, la care comisia compusă din d-nii V. Mangra, Dr. N. Oncu, Ciorogariu, Pap și Serb a lucrat d'o săptămână întreagă.

Tot în această ședință s'au luat dispozițiuni și pentru alegerea de protopop în Halmagiu, precum și întregirea locurilor vacante de deputați sinodali în cercurile (clericale) Giulei (de al cărui mandat dl Mangra a demisionat, fiind ales și în cercul Aradului), Lipova (mirean), rămas vacant prin moartea lui Aurel Micu, Arad, rămas vacant prin optarea d-lui R. Ciorogariu pentru mandatul dela Belinț, Halmagiu, rămas vacant prin moartea doctorului C. Groma și Vința, rămas vacant prin demisionarea dlui V. Babeș.

Familia Hunyadeștilor.

Cele mai ilustre nume din istoria patriei noastre sunt: Iancu de Hunyad, „spada creștinismului” în luptele cu Turcii și Matei, regele, cu a cărui moarte „a murit dreptatea”...

Tată și fiu, ridicați așa zicând dela opinia românească până la coreana regală, — cel dintâiu cântat până și în baladele populare ale neamurilor Peninsulei Balcanice, de numele celui din urmă legându-se cea mai mare strălucire a coroanei ungare, — cu drept cuvânt preocupă pe istorici.

Începând cu învățatul conte Teleki (A hunyadiak kora) și terminând cu Hunfalvy (Oláhok története), istoriograful maghiari au recunoscut indiscutabila origine română a acestei ilustre familii. Dintre scriitorii noștri, într'un modest studiu, dl Iosif Bălan (Iancu de Hunyad. Caransebeș „B. N.”) a reușit să dovedească, cum-că Iancu își păstrase și legea sa ortodoxă, înălțat chiar în ranguri. De asemenea desleagă dl Bălan enigma

Teatrul din Arad, sau artă patriotică.

„Patrioții” cheltuesc enorm pentru „arta maghiară”; subvenționează cu bani grei trupele teatrale maghiare, ba scot chiar cu sila pe germani din întocmirile lor de acest-fel, cum au făcut-o bunăoară în Timișoara, înlocuind arta germană prin artă de felul aceleia care, cum vom arăta, se profesază chiar și în centre alese, cum este Aradul.

Era așezată, într'una din zilele trecute, piesa Cyrano de Bergerac. Imbolnăvindu-se însă un actor, piesa se schimbă în ultimul moment cu Strigoii de Ibsen. Piesa Cyrano de Bergerac nu s'a putut juca din cauza „imbolnăvirii” unui actor, ear în Strigoii, eroina apare în scenă cu cartea în mână, și citește rolul din carte dela început până la sfârșit.

Asta-i teatru?

Apoi, mai alaltăeri, s'a reprezentat o operetă, care se chiamă „Suhancz” (Copilăndru).

Eată cum scrie „Aradi Hivadó” despre această reprezentație:

„Pe Felhő Rozsi, pe această distinsă artistă, au scos-o pe scenă după o singură probă; pe Parlagi Kornelia au hățit-o din pat, bolnavă, la 6 ore; și a luptat în tot cursul reprezentației cu notele în mână. Corul n'a știut nici pe unde să iese de pe scenă”.

Asta-i operetă?

Apoi, într-o dată privește pe „artiști”, — tenorul poate ținea cu demnitate rolul unui cocoș. Alte voci bărbătești deopotrivă liric din Arad nu are.

Asta-i artă maghiară!

Orfeu.

Românii din Ungaria.

Sub titlul de mai sus ziarul conservator din Iași, „Evenimentul”, care pe vremuri se distinsese printr'o campanie sâmbatică împotriva liberalilor „trădători” și chiar pe noi ne atacase pentru deosebite „trădări sturdziste”, dă următorul articol:

„Se pare că Românii de peste munți s'au hotărât să părăsească politica de expectativă.

celor doi „Iános”, frați Hunyadești, dintre cari unul din botez se numește Iancu (eroul), ear celalalt Ioan.

Dl Wenter Mor, a publicat în anuarul Societății de istorie și arhiologie din comitatul Hunedoara pe anul 1900, un studiu despre Hunyadești, făcând geneologia familiei, dela punctul până unde a putut străbate cu cercetările sale asupra începutului, până la dispariția strălucitei familii, folosindu-se de documente aflate la Deva și în țara Hațegului.

Vom reda aci într'un resumat rezultatul cercetărilor d-lui Wenter, după un extras din opera sa, ce avem la îndemână.

Iancu de Hunyad, zis și Iancu Sibianul, este fiul lui Voicu, ostaș (miles de Hunyad) la curtea regelui Sigismund (împărat romano-german) și al Elisabetei Morsinai (Mărgineanu). Lui Voicu, fraților lui, Mogoș și Radul, vărului lui, tot Radu și fiului acestuia, Ioan, le dăruiește Sigismund cetatea Vajda-Hunyad la anul 1409. Intrând în posesiunea cetății, ei de-aici se răsboiesc cu păgânii.

Tatăl lui Voicu a fost chinezul român Șerban. Cine a fost tatăl lui Șerban, nu se poate ști, pe moșul lui însă îl cheama Costa,

Oameni aparținând grupărei d-lui Alexandru Mocsonyi cutreieră Transilvania făcând propagandă pentru intrarea în luptă.

„In o întrunire, la Arad, s'a hotărât că toate ținuturile locuite de români vor prezenta candidași politici la apropiatele alegeri, în scop de-a forma în Camera ungară un partid junimist, hotărât să întrebuițeze o extremă obstrucție pentru revendicarea drepturilor românilor.

„Totuși, veneratul șef al partidului național, dl dr. Ioan Rațiu, e de altă idee. Se crede că se va întruni o conferință, spre a hotărî linia de conduită.”

În felul acesta flustratic a tratat organul d-lui Pleva toate chestiile ce privesc politica națională.

Atentatul dela Brema.

Intregă Germania e în depresie pentru noul atentat, ce s'a comis în Brema asupra vieții împăratului Wilhelm,

Numele atentatorului e Weiland, un om tiner, de 20 ani și alterat la minte. O mare bucată de fer a fost obiectul, care atentatorul l-a aruncat asupra împăratului, pe care l-a rănit în față, sub ochiul drept.

În curgerea unei jumătăți de an, acesta e al doilea atentat, care se face asupra marelui împărat al Germanilor. Înainte de asta cu câteva luni, adevă, o femeie nebună cu numele Zelma Schnapke în Breslau a asvirlit după dînsul un ciocan, fără a-l răni.

Începând dela vorbirea ce împăratul a rostit-o soldaților porniți în China, presa socialistă dealtmîntreni — în continuu a agitat spiritele în contra împăratului. Și e foarte probabil, că atentatul din urmă încă este o urmare a acestei agitații.

Eată câteva amănunte:

Imediat după atentat, împăratul a plecat la gară și de-acolo de-a dreptul la Berlin, unde a sosit în 7 l. c. dimineața. Rana e mică și nu inspiră îngrijiri.

Atentatorul prins pe loc, a fost dus la poliție într'o stare inconștientă. Abia de tot târziu și-a revenit în fire, când a putut să răspundă la întrebările puse. A spus anume, că-l cheamă Weiland și e în vîrstă de 20 ani; locul nașterii însă n'a vrut să și-l spună. A declarat, că suferă de accese epileptice și s'au găsit la dînsul felurite rețete, din cari s'ar pute crede spuselor lui.

Despre cauza făptuirii sale, atentatorul nu vrea să dea nici o lămurire și când

e din scurt luat să răspundă la această întrebare, el tace ca un mut.

Cu toate acestea, din cele constatate până acum se pare, că atentatul nu e de caracter politic și e generală părerea, că nici nu are vr'o parte serioasă.

Cu data de 7 Martie se telegrafează din Berlin:

Când bucata de fer, un fer de șină, greu de 1½ funt, a atins fața Monarchului, acesta s'a cutremurat de durere, i-a țîșnit sângele, dar' s'a încurajat însuși. După părerea medicilor, rana, deși adîncă de 4 centimetri, s'a putut lega fără a se coase.

În ședința dela 7 l. c. a camerei germane din Berlin, presidentul a anunțat și el atentatul săvîrșit în contra împăratului; deputații cu adînc regret și-au exprimat indignarea asupra faptului mărșav, și întregă camera a strigat un întreit „Hoch!” la adresa împăratului.

Convocare.

Am onoare a convoca adunarea generală constituantă a despărțământului Lipovei al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe ziua de 3/16 Martie 1901 la 10 ore a. m. la Lipova, în sala mare a ospetăriei „La Regele Ungariei”.

Ordinea de zi:

1) Deschiderea adunării generale constituante prin delegatul comitetului central al Asociațiunii.

2) Inscrierea de membri.

3) Alegerea directorului despărțământului.

4) Alegerea alor 4 membri în comitetul despărțământului.

5) Eventuale propuneri.

Lipova, în 11/24 Februarie, 1901.

Ioan Tuducescu,
ca delegat al comitetului central

Observare: Conform noiei arondări a despărțămintelor, staverită sub Nr. 1033—1899, despărțământul înființând cu sediul în Lipova se estinde pe teritoriul cercurilor administrative Lipova, din comitatul Timiș; Mureș, din comitatul Caraș-Severin; Radna și Șiria, din comitatul Aradului.

care pe la 1860 are deja pe nepoții Balotă, Baiu, Șerban, Nan.

În acelaș timp trăiesc, sunt oameni crescuți, copiii Mojanei (?), Stoian și Bulian, cari sunt strămoșii Elisabetei Mărgineanu, soția lui Voicu, proprietară a Răchitovei și Densușului (Țara Hațegului).

Voicu a avut trei feciori: Iancu, Ioan (mort pe la 1441 și îngropat la Alba-Iulia) și Voicu; și trei fete.

Ioan și Voicu n'au avut copii; dintre fete cea mai mare, Marina, s'a căsătorit cu „fiul voevodului valah” (Dan). Din această căsătorie s'a născut Ștefan Olahu', care pe timpul regelui Matei s'a mutat în Ardeal și care a fost tatăl mitropolitului-primat din Strigon Nicolae Olah. A doua, Clara, s'a măritat după Dengelegi Pogratz și a avut un fiu, Ladislau, care a fost omorît în Cluj la anul 1463 decătore cetățenii revoltăți contra lui ca guvernator hrăpitor al abației de Monăștur. A treia fată s'a măritat după banul Slavoniei, Székely Jakab, care a căzut în lupta de pe Câmpul-mierlei (Cossovo 1448).

Iancu de Hunyad, a fost și el la început „miles” în curtea regelui Sigismund. A fost împreună cu acesta la Aachon (1414)

la încoronarea lui Sigismund de împărat roman; a fost cu el la Sinodul din Costanța (1414—1418) — și în diferite rînduri a împrumutat pe stăpânul său cu bani.

La anul 1439 regele Albert dăruiește lui Iancu și fratelui său Ioan Banatul Severinului și astfel la această dată intră mica nobil în marea nobleță, pentru a deveni cât de curînd că e ales între eroi!

La anul 1446, Iancu ajunge guvernatorul țării întregi, regele Ladislau V. fiind minor. Guvernator a fost până la anul 1459, când a fost numit conte de Bistrița, care ocaziune i-s'a îmbogățit și marcat miliară. Pe lângă corbul cu inel în gât i-se dă un leu roșu, gata de luptă, într'un câmp alb, cu o labă țîcînd o coroană, — simbol al luptelor mărețe și caracteristică fostului guvernator

Salvatorul coroanei ungare, spada creștinismului, spaima păgânilor, neasemuită erou, cu cetele sale, mai ales de români, din țara Hațegului, din banatul Severinului și din ținutul Bistriței, cu „grăzișarii” săi a făcut minuni, — fiul lui Voicu, nepotul lui Șerban, răs-strănepotul lui Costa; în țîcînd el este al nostru, al Românilor și de aceea cu mândrie și cu pietate reamintim mărețea lui figură.

Noutati

Arad, 9 Martie n. 1901.

Majestatea Sa Monarchul va pleca mâine, 10 l. c., la München, ca să asiste la serbarea, ce se va da din incidentul aniversării a 80-a a zilei nașterii prințului-regent Luitpold de Bavaria.

† **Dimitrie Antonescu.** Din partea greu încercatei familii a regretatului **Dimitrie Antonescu**, primim următorul anunț funebru:

Văduva **Barbara Antonescu** n. Beck, cu fiica **Georgina** văduvă **Roșescu** și cu fiul minor, **Virgil** și **Camil**, cu inimă frântă de durere anunță atât în numele lor, cât și în numele rudeniilor subscrise, precum și în numele tuturor altor rudeni, amici și cunoscuți, că iubitul și neuitatul lor soț, respective tată, rudenie, amic și cunoscut **Dimitrie Antonescu**, avocat, odinioară av. ref. comis. și membru al reprezentanței orașului, după morb îndelungat și suferințe grele, împărtășit cu sfintele taine, a adormit în Domnul astăzi, la 7 ore dimineața, în anul 58 al etății și 20 al fericii sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului reposit. așezate în casa proprie, Strada Bisericii Nr. 12, se vor depune după ritoi bisericii gr. or. rom. în cripta de sub capela familiară dela morminții de jos, spre odihnă eternă. Sâmbătă în 9 Martie (24 Februarie) 1901, la ora 3 după amiază. Odihnă eternă sufletului său și memoriei sale binecuvântate! Arad, 8 Martie (23 Februarie) 1901.

Barbara Antonescu, soție; **Georgina** văd. **Roșescu**, **Virgil** și **Camil**, fiu; **Stefan Antonescu**, pres. de sedie of. în pensiune cavaler al ord. **Francisc Iosefin** ca unchiu; **Ana**, **Saveta** și **Ioan Antonescu**, frați; **Georgiu** și **Aloisia Beck**, cumnați.

Trimitem sincere condolențe in-tristatei familii.

Cununii eterne. În loc de cunună pe sicriul regretatului membru fondator **Dimitrie Antonescu**, institutul de credit și economii „**Victoria**” din Arad a dăruit suma de 100 coroane pe seama fondului „**Cununii eterne**” menit pentru ajutorarea școlărilor săraci, asemenea și **P. C.** Sa părintele protosincol **Ioan I. Pap** a dăruit 10 coroane.

Tricolorul în Bucovina. Sub titlul „**Pactiștii și tricolorul**”, „**Deșteptarea**” de Joi scrie: „**Prigonirea la care e supus tricolorul nostru și vocile de indignare ce rezună în întreaga presă română, au străbătut până la cercurile cele mai înalte din**

Ridicat pe sabia sa și prin geniul său, micul nobil ajunge să dea vlăstar domnesc Ungariei.

El s'a căsătorit cu **Elisabeta Szilágyi** de **Horogszeg** și a avut doi fiu, pe **Ladislau** și **Matei**. **Ladislau** a fost decapitat la **Buda**, la 16 Martie 1457, ear **Matei** ajunge cel mai mare, cel mai drept rege al Ungariei (1457—1490).

Matei din două căsătorii (cu **Ecaterina**, fiica regelui **Boemiei Gheorghe Podjebrad** și a doua cu **Beatricea**, fiica regelui de **Neapol**) n'a avut nici un copil. A avut însă un fiu nelegitim, **Ioan Corvin**, cu o femeie cu numele **Borbala**.

Ioan Corvin s'a căsătorit cu **Beatricea** **Frangh-pan**, și a avut copii pe **Elisabeta** și **Christofor**. Amândoi copii însă au murit în vârstă fragedă, stingându-se astfel strălucita familie după un veac și jumătate de existență, după un șir de opt generații, după ce s'a ridicat dintr'un chinez în generația a cincina cel mai mare erou, ca în generația a șasea cel mai strălucit domnitor, — sânge românesc!

Faptul, că istoriograful maghiar studiază serios astfel de chestiuni, este un bun

Viena și prim-ministrul **Körber** a primit ordinul a studia chestia. Unii din cei dintâi, cari au fost consultați de prim-ministrul, au fost deputații „români” din parlament. Ce vor fi răspuns ceilalți, nu știm. Dar despre bar. **George Wassilo** și **Dr. Florea Lupu** am auzit, că amândoi să fi declarat, că nu vor opune guvernului nici o rezistență că i tricolorul reprezintă **colorile României și nu interesează pe reprezentanții(?) Românilor bucovineni!** Prin declarația aceasta din partea mamelucilor lui **Bourguignon**, tricolorul nu devine nici anti-național, nici mai național, însă respectivii domni au pierdut și ultimul rest de simț național!!

Dr. George Popovici, cunoscutul luptător devotat al cauzelor naționale bucovinene, a plecat pentru a consulta arhivele din **București**, **Iasi** și **Chiev**. După-cum e informată „**Deșteptarea**”, dl **Dr. Popovici** prepară o publicație asupra istoriei de drept în ostul Europei.

Impăratul Wilhelm al Germaniei a adresat trupelor sale cari au plecat în **China** ca să schimbe pe cele de până acum. următoarele cuvinte: **Soldații! Mergeți într-o țară străină, într-o țară, care din evenimentele timpului recent a priceput ce însemnează disciplina germană și eroismul german. Străinul a învățat din pătania sa proprie ce însemnează a ofensa pe împăratul german, pe soldații lui. Străinul a primit o lecție serioasă și lumea întreagă a văzut cum luptă, biruiește și mor. dacă trebuie, soldații germani. Prețutident se prețuiește știința noastră militară. Mergeți și voi în străin! Luptați cu bravură și să aveți în gând ca bunul nostru nume să străbată întreg războiul; scutul german regină și steagul german pașă să n'a atingă. Aștept dela voi, să îndepărtați tot așa fapta ca și tovarășii nostri cari luptă în străin!**

„**Los von Rom**”. În comuna germană **Wischau** din **Moravia**, 550 locuitori urmând devisei **Germanilor radicali Los von Rom**. și au anunțat trecerea dela religia catolică la cea protestantă.

Conferențe literare naționale în Bucovina. Mâine, în 10 Martie n. la 4 oare p. m. se începe ciclul unor conferențe literare-naționale în **Cernăuși**. Prima conferență o va ține dl **Radu Sibera**, care va vorbi despre „**Datorințele noastre pentru viitor din icoana trecutului**”. Conferențele se vor ține toate în palatul național (în sala societății) pentru cultura și literatura română.

Populația Germaniei, după cea mai nouă statistică, este de 56 345 014 locuitori

lucru și vrednic de imitat și din partea noastră, mai ales intru-cât ne privesc în special pe noi unele chestiuni de această natură.

Ceea-ce însă am mai dori să facă compatrioții nostri de limbă maghiară ar fi, ca rezultatele pozitive ale cercetărilor să le utilizeze și în învățământ, să le dea în manualele didactice. Să învețe viitorii cetățeni, că românul **Iancu de Hunyad** a fost un strălucit patriot, ear nu un „erou maghiar”, — după-cum știm că e obiceiul de a se profesa prin școalele lor; și să nu caute de a suci mințile necoapte spunând, cum fac unii, cu perversitate, că deși a fost originar „valah”, a avut sentimente „maghiare” drept-credinciosul hățegan!

Istoriograful **Wenter** laudă și se ex-vine, „patrioșicilor” dascăli: **Memento!**

S. Secula.

din cari 27.731.067 bărbați și 28.613.937 femei. Sunt dar' cu 882.870 mai multe femei decât bărbați în Germania.

Din avocat — lăutar. Un domn avocat este curentat în foaia oficială și e provocat să se prezinte, ca să-și ia pedeapsa pentru faptele săvârșite. Se cheamă **Dr. Haász Soma**, fost avocat în **Orosháza**. Cine-l mai poate aduce însă din locul unde s'a refugiat după comiterea faptului? El se află în **America**, unde, după-ce a trecut printr'o mulțime de miserie, a intrat ca lăutar într'o bandă țigănească, unde — așa crede — și-a asigurat traiul vieții. Dacă e întrebarea, pentru ce a ajuns dl avocat în așa hal, — răspund faptele: a falsificat multe de acte și a lăsat după sine sumedenie de datorii și cauze în disordine. A fost el odată avocat cu vază mare, și avea venituri însemnate, cari ușor l-au scos din firea unui muritor simolu, pentru-ca să-l împingă în prăpastie. O nouă pildă a vrut prin asta să dea dl avocat-lăutar, că „nu-i suie fără coborât!”

Mare nenorocire în mină. Joi, în 7 l. c. n., o groaznică nenorocire s'a întâmplat în **Charkov**. S'a prăbușit adecă o mină de cărbuni îngropând într'însa 33 muncitori. Au fost scoși până acum 20 morți și desgroaparea celorlalte cadavre continuă.

De unde să cumpărăm sămânțe? Primăvara e în prag. Aci e timpul, ca publicul econom și grădinar să-și câștige sămânțele necesare. De unde însă? Publicul din provinci de obicei așteaptă să le cumpere dela agenți căștitori, dela cari cumpără niște sămânțe vechi, fără simbur, ori de acelea, din cari răsar cu totul alte plante decât acelea, la cari se aștepta omul. Așa, de pildă, din sămânță de varză (curechiu) te pomenesti de regulă cu rapiță sălbatică; din morcovi de grădiniță, cu morcovi sălbateci; între florile cele mai frumoase și mai plăcute, cum sunt: viorelele, trandafiri etc., abia ne alegem cu câte-un exemplar, în cele mai multe cazuri toate sunt goale. Sămânța de napi pentru nutreț de cele mai multe-ori atunci începe să răsară, când planta răsărită din sămânța de napi cu marea de stea alui **Mauthner**, s'a dezvoltat până să ajungă a se săpa. — Avându-le toate acestea în vedere, credem că facem cetitorilor numai un bun serviciu, când le atragem atențiunea asupra firmei „**Mauthner Ödön din Budapesta**”, comerciant al curții și cel mai bine cunoscut și mai de încredere loc pentru procurarea de sămânțe. Firma aceasta o recomandăm și noi cu toată căldura, deoarece ce de-acolo ori-și-cine poate să capete sămânțe bune și de așa soi, cum însuși și-le comandează.

De ce nu mănecă Jidovii carne de porc? Se zice că pe când umbia pe pământ **Christos**, ca să vestească la toate neamurile cuvântul dumnezeiesc, a ajuns odată într'un sat jidovesc. **Jidovii** aveau necaz pe el și căutau în tot chipul să-l omoare. Auzind **Jidovii** că **Christos** intră în sat, s'au pus la sfat, că ce să facă să-l prinăd cu minciuna. După multă vorbă s'au înțeles să pună sub o covată o **Jidovoaică**. Și au făcut așa și au chemat pe **Christos** și i-au zis: Spane-ne nouă, de ești tu fiul lui **Dumnezeu**, ce este ascuns sub covată? Și **Jidovii** so uitau la el bucurându-se în inimile lor, că nu va ști. „Sub covată ați ascuns o scroafă.” — Ie zise **Christos**. Unul dintre **Jidovi**, plin de bucurie, se grăbi să ridice covata, ca să se vadă că **Christos** nu a spus adevărul. Dar ce să vezi! **Jidovii** toți înlemniră: de sub covată în loc de femeie eși o scroafă! **Christos**, ca să pedepsească pe **Jidovi** pentru necredința lor și pentru gândurile lor păcătoase, prefăcuse adecă pe femeia de sub covată într'o scroafă. Și de atunci **Jidovii** nu mai vor să mănecă carne de porc, căci poel e făcut din **Jidov**.

„Vatra părăsită”

de Ioan Slavici.

Cea mai nouă scriere a distinsului nostru literat.

Se poate comanda la administrația „**Tribunei Poporului**”, Arad.

Prețul unui ex mplar 75 cr.

La adresa redacției „Tribunei”.

Suntem rugați să publicăm următoarele:

Incidental eu dl **I. Brânda**, l'am tranșat astfel, cum am aflat eu de bine din precauția impusă mie prin faptul, că în timpul mai nou aproape toate afacerile de onoare se sfârșesc cu denegarea satei factiei cavaleresti sub ceva titlu-pretxt.

Eu țin că acela, care cutează a insulta pe altul în caracterul său personal, are să aibă și curajul a da celui insultat satisfacția cavaleriească necondiționat. Văd însă aproape zilnic, că mulți d'ei noștri insultă și pe ascuns prea bucuros, însă luată la apel nici cinstea de a-și repara nu o au, nici curajul de a-și periclită puținel drăguța de peliță proprie de fel nu arată,—acea peliță, pe care neamțul ar numi-o „**Leder**”.

În contra eventualelor pretexte a astorfel de oameni, străini de dl **Brânda**, a trebuit eu să mă asigur și din incidentul provocat de dl **Brânda**, pe care, dacă a trebuit să-l tranșez cu retorișunea aplicată, și eu regret din toată inima. Trebuia însă să am în vedere, ca nu cumva suferind eu din unele considerațiuni față de starea **D-Salo** atacului, tot acele existențe catilinare, cari și în cazul de față—îndată au grăbit și la fiteica maghiară din loc și la „**Tribuna**” (și desigur că și de coloanele „**Controlei**” se vor folosi) cu vestea „**bund de exploatare**”, acele existențe la cas dat, când o să-i pot lua de scurt pentru ceva, să nu poată chiar și încerca numai să scape de răfuiala cu mine sub pretext, că **X** ori **Y** m'a—discușificat anno dazumal.

Aceste, rog, să fie luate spre știre și din partea domnilor din redacția „**Tribunei**” și de informatorii lor din **Arad**, cari m'ar face o plăcere, dacă ar reaga la cupinsul acestor știri.

Ca de încheiere mai una: și adecă referitor la „**Iăturar**”. „**Gura Satului**” încât se ocupă și cu oameal de cinste, o face asta într'un ton și mod cinstit, glumind, neofensător. Că pe cel în parte ori pe întreg păcătoși, nu l'prea cruță, ci îi arată lumel în golățata lor e — adevărat.

La umorul și satira foit firește că flo-care dintre cei atinși rează în felul său. Unul ride și el, altul află că ocupându se și de modestia lui, foia a devenit Iăturar”.

Atâta ca răspuns la notița „**Tribunei**” Nr. 35, publicată sub titlul „**Sunete și răsunete**”.

Arad, în 8 Martie n. 1901.

Dr. Ioan Suciu.

Ținem a declara, că dl **Brânda**, colaborator al nostru, îndată după incidentul regretabil, a întreprins pașii ce se impuneau. Redacția.

ULTIME ȘTIRI.

Brema, 8 Martie. Nu sunt încă oamenii de loc în clar cu circumstanțele atentatului săvârșit în contra împăratului **Wilhelm**. Geandarmul, care călăria nemijlocit în dosul trăsuri împăratului, interogată fiind, a răspuns, că **Weiland** nu poate să fie atentatorul. Dacă **Weiland** ar fi asvirlit ferul asudra împăratului—zice—el sigur l-ar fi observat. Asta însă el n'a văzut-o. — E apoi foarte caracteristic, că rana împăratului are direcția din sus în jos, din ceea-ce se deduce, că bucata de fer a fost aruncată de sus, poate chiar din vr'o fereastră din etagiu. În acest sens s'a pornit acum o nouă și strictă cercetare.

Editor, **Aurel Popovici Barcianu**. Red: respuns: **Ioan Russu Ștrianu**.

Publicațiune pentru imobile.

Caut pentru arândare o moșie de 1000—2000 de jugere pe mai mulți ani, cu locuință și cu edificii economice.

Caut apoi mai multe locuri, mai mari sau mai mici, plantate cu viie, provăzute cu locuință, cu colnă și cu arangeamentul trebuitor și caut tot-odată comisionare pentru vinderea acestora.

Sunt case nou de arândat cu 1 și 2 caturi, cari se pot da în schimb pentru case pe preț mai mic, sau pentru imobile cu condițiuni favorabile.

Se află în comitatul Torontal (Banat) o moșie de 1000 jugere cadastrale, cu sol negru și cu edificii îndestulitoare economice, cari sunt de exarândat pentru 12 ani; eventual se poate vinde pentru vecie cu preț avantajos și pe lângă condițiuni favorabile.

În comitatul Hunedoarei se află o moșie de nobil, de 400 jugere cadastrale, bine arangată, din care 150 jugere cad sol negru ca loc de arat, 170 jugere cad. pădure stejară, 50 jug. cad. fânaș, 20 jug. cad. pășune și 20 jug. intravilan: — cu locuință domnească, cu par, cu frumoasă grădină mare de poame, cu edificii economice acoperite cu țigă nouă, cu „fundus instructus“ și cu vite necesare, — din cauza morții se vinde cu un preț ne mai pomenit de ieftin și poate fi cumpărată numai de cât, eventual se poate schimba și pentru o casă în preț de 40—45 mil fl.

În nemijlocită apropiere de Arad se află de vânzare o moșie, pământ de prima clasă de 320 jugere ungurești, provăzută cu locuință foarte bună și cu edificii economice, eventual împreună cu „fundus instructus“, pe lângă foarte bune condiții de plată și cu preț avantajos. La cumpărare se cere suma de 30 mil fl. în bani gata, ear' restul sumei se poate plăti în rate de mai mulți ani.

Tot în apropiere de Arad se află de vânzare pe vecie o moșie de 320 jugere ungurești, comasate și de cea mai bună calitate, cu locuință frumoasă și cu edificii economice bune. Se vinde ieftin și cu preț foarte avantajos.

O altă moșie de 550 jugere ungurești din comitatul Aradului, de calitate bună, provăzută cu locuință domnească, cu grădină frumoasă de legume și cu tot felul de edificii economice. Prețul din urmă e 100 000 fl. Moșia are o sarcină de 40 000 fl., care se poate primi și se poate plăti în rate mici.

Afară de astea mai sunt încă de vânzare mai multe moșii mai mari și mai mici.

În suburbiul Aradului, în Poltura, se vinde din mână liberă o viie de 5 ani cu plantațiune americană, care rodește deja, cu un teritoriu de 10 jugere ungurești, cu locuință domnească, cu colnă și cu arangement complet. Se vinde cu preț avantajos și pe lângă condițiuni bune.

Am încă la mine însărcinare de-a vinde vii de deal mai mari și mai mici; apoi vă plantează și roditoare, altele cari acum se plantează și altele cari rodesc deja, cu locuințe domnești, cu colne și cu tot arangementul. Se vînd cu prețuri avantajose și pe lângă condițiuni de plată favorabile.

Caut apoi spre cumpărare o via mai mare în Gioroc sau în Miniș, cu locuință, colnă și cu arangement; via poate fi, în parte, și plantată.

Sunt apoi însărcinat de-a vinde mai multe case nou de arândat, mai mici și mai mari, la cari avantajul cel mai mare e, că se pot cumpăra cu bani puțini, ear' restul se poate plăti sau șterge din venitul arândat.

Primește asupra mea îndatorirea de-a vinde și de a mijloci punctual vânzarea de tot felul de case, și rog on. public să mă îndreptățească cu încrederea sa în asemenea ataceri:

Cu deslușiri mai amănunțite servește: 574 1—4

CAROL ROSENBERG

Arad, strada Eötvös Nr. 12.

**Semințele
MAUTHNER**
cunoscute în toată lumea poartă
pe fiecare pachet numele seminței
MAUTHNER

Semințele fără de eticheta
cu numele MAUTHNER sunt a se res-
pinge chiar și dacă s'ar vinde sub firma
aceasta.

Mai bune și mai de încrezut nu
există semințe pentru **economie și**
grădină ca și cele ce se furnizează de 27
ani dela firma

EDMUND MAUTHNER,

prăvălie de semințe și liferant al curții ces. și reg.
în Budapesta.

Comptoarul și } VII. Strada Rottenbiller 33
Magazinul } stațiunea tranvaiului electric.

Localul de vânzare } VI. Strada Andrássy 23.
vis-à-vis cu opera reg.

Catalogul principal de 226 pagine la cerere
572 3—10 se trimite gratis și franco.

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fler
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	— 2. — „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	— 2. — „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	— 4. — „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	— 2,50 „
7.) „Răsboiul pentru neatârănare“ de George Coșbuc.	—	— 1,20 „
9.) „Vieritai“ — de Petru Vancu,	—	— 1. — „
10.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	— 3,60 „
11.) „Juvenilla“ — de Sextil Pușcariu.	—	— 1,60 „
12.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	— 5. — „
13.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	— 1,50 „
14.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz	—	— 1,20 „
15.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiu tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	— 2. — „
16.) Henric Ibsen „Ziua Invierii“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	— 1. — „

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.